МБОУ «РСОШ Буинского муниципального района РТ»

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Татарстан

МКУ"Управление образования Буинского муниципального района Республики Татарстан"

МБОУ «РСОШ Буинского муниципального района РТ»

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
на методическом объединении гуманитарного цикла	Зам. директора по УР	директор МБОУ "РСОШ Буинского муниципального района РТ"
Комиссарова Г.П.	Шурбина И.Н.	Дворцов О.Н.
Протокол №1 от «31» 08 2023 г.	Приказ №1 от «01» 09 2023 г.	Приказ № 078 от «01» 09 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родная (чувашская) литература»

для обучающихся 10-11 классов

Рунга 2023

Содержание учебной програмы по чувашской литературе в 10-11 классах

Место учебного предмета «Родная (чувашская) литература» в учебном плане.
Родная(чувашская) литература изучается в предметной области «Родной язык и литература» в 10 классе – 1 час в неделю (в объёме 35 часов в год), в 11 классе – 1 час в неделю (в объёме 34 часа в год) .

Вĕренӳ тĕллевĕ (пур енчен те туллин аталаннă çын тăвасси, унăн пĕлĕвне, творчество пултарулăхне аталантарасси) вĕренӳ хатĕрĕсен чăваш чĕлхиневĕрентессипе çыхăннă системăри вырăнне уçса парать. Хальхи вĕренӳ хатĕрĕсем курăмлăх тунипе пĕрлех ачасен калаçупа шухăшлавне çеç мар, пĕлӳ, информаци тата хутшăну компетенцине, пĕтĕмĕшле вĕренӳ хăнăхăвĕсене аталантарса çирĕплетме май параççĕ. Çакна шута илес пулсан – шкул ачи учитель мĕн кăтартнине шăп та лăп тепĕр хут тунипе çырлахмалла мар. Вĕренекен хăй тĕллĕн ĕçлемелле, тĕпчев- шырав тумалла, ăс-тăнпа тишкерӳ вăйне ӳстермелле, хутшăну культури туянмалла тата информаци тупмалли тĕрлĕрен хатĕрпе усă курма пĕлмелле. Ачасем çĕнĕ пĕлӳ илмешкĕн информаци вĕренӳ моделĕсен тĕрлĕ тĕсĕпе тата мелĕпе усă курма тивĕç. Çавăнпа шкулта мультимедиа хатĕрĕсем, хирĕç информаци илсе тивĕçлĕйышăну тума май паракан доскасем, электрон учебниксем, тренинг тумалли, тĕпчев ирттермелли программăсем, электрон библиотекăсем, компьютерпа усă курмалли программăсем пулмалла. Информаципе хутшăну хатĕрĕсем ачасен вĕренĕвне, пĕлĕвне тĕрĕслемелли системăна туллин кĕме тивĕçлĕ. Çав вăхăтрах шкулта традицирен юлнă вĕренӳ хатĕрĕсем те пулмалла: учебниксем, хăнăхтару пуххисем, таблицăсем, тĕрлĕ тĕллевлĕ словарьсем. Вĕренӳ хатĕрĕсем çулсерен улшăнса, лайăхланса, çĕнелсе пырĕç. Çавăнпа та ку е вăл вĕренӳ хатĕрĕпе усă курасси вĕренĕвĕн пурнăç кăтартнă ситуацийĕнчен килет.

<u>Вĕренекенсен пĕлмелле:</u>
- чăваш халăх сăмахлăхĕпе литературин тапхăрĕсене: кашни тапхăрта çĕршыв мĕнле аталаннине тата вăл литературăра меĕнле сăнланнине;
- кашни тапхăрти паллă çыравçăсен пурнăçĕпе пултарулăхне;
- литература речĕсене: вĕреннĕ хайлавсен тĕсĕсене: сăнарĕсене;
- çыравçăсен шухăшпа илемлĕх ăсталăхĕн хăй евĕрлĕхне;
- чăваш литературин аталанăвĕнчи вырăс тата ытти халăх литературисен пĕлтерĕшне;
- литература класлăхĕпе халăхлăхне ăнлантарма;
- пăхмасăр калама вĕреннĕ хайлавсене;
- хайлавсен тĕп шухăшĕпе çивĕч ыйтăвĕсене;
- хирĕçӳ, ĕç йĕрки, хайлав тытамĕ, сăнар, чĕлхе хайлавра шухăшпа илемлĕхшĕн мĕнле вырăн йышăннине:
- пĕр е темиçе хайлаври сăнарсене;
- хайлав пафосне: пафоспа стиль юхăмĕсене;
- çыравçă тĕнче курăмĕпе пултарулахĕ хушшинчи çыхăнăва

<u>Вĕренекенсен хăнăхса çитмелле:</u>- илемлĕ литература, ăслăлăхпа политика, публицистикăпа критика хайлавĕсене тĕрĕс, çăмăл, уçăмлă вулама:

- çыравçă çырса кăтартнине куç умне ўкерчĕклĕн кăларса тăратма, ун çинчен сăнарлă каласа пама;
- класра е килте вуланăхайлавсене вырăн-вырăнăн: туллин е пĕтĕмĕшле кĕскен сюжетласа каласа е çырса пама;
- хайлавсен ретне, тĕсне: жанрне уйăрма, уйрăм хайлавăн шухăшпа илемлĕх хăй евĕрлĕхне палăртма:
- вĕреннĕ хайлав тăрăх план тума, сăнарсене тата сăнарсен ушкăнĕсене тишкерсе сочинени хатĕрлеме:
- хайлав çинчен хăй мĕн шухăшланине çыхăнуллă каласа е çырса пама;
- хайлаври тĕп е хушма темăсемпе çивĕч ыйтусене уйăрма, вĕрентекен панă ыйтусем е план тăрăх ырă е усал сăнарсене, пулăмсемпе ĕçсене танлаштарса хаклама, вĕсене уçса пама;
- вĕренў кĕнекисемпе хрестоматисенчи ăнлантарусемпе: шкул валли кăларнă справочниксемпе: словарьсемпе усă курма

<u>Вĕренў содержанийĕ</u>

10 класс

Сăмах ўнерĕ – халăх пурнăçне сăнарласа кăтартакан ăсталăх. Вăл саманаран саманана аталанса, пуянланса пыни. Çыруллă сăмахлăх халăхан пуплев сăмахлахе çинчен никĕсленсе сурални. Аталану тапхарĕсем, вĕсен тĕп паллисем, çыравçисем. Чăваш халăхĕн тĕрлĕ тапхăрти ертуçисем, паттăрĕсем. Еç ăстисемпе ăсчахĕсем.

Илемлĕ литература аталанăвĕн историйĕнчен.(4 сехет)

Литературăн аталану тапхăрĕсем, вĕсен паллă уйрăмлăхĕсем. (1 сехет).

20-мĕш ĕмĕрчченхи илемлĕ сăмах пултарулăхĕ (1 сехет)

Чăвашсен профессиллĕ илемлĕ литератури йĕркеленни (1 сехет)

20-мĕш ĕмĕр пуçламăшĕнчи литература К.Петров (1 сехет)

Ĕмĕр улшăнăвĕн литератури (2 сехет)

К.Иванов «Шуйттан чури» трагеди (1 сехет)

Çеçпĕл Мишши сăввисем(1 сехет)

Чăваш драматургиĕн малтанхи утăмĕсем (2 сехет)

И.Максимов-Кошкинский «Сатурпа Илем» драма (1 сехет)

Федор Павлов «Ялта» драма(1 сехет)

Литературăри идейăпа эстетика кĕрешĕвĕ (5 сехет)

Уйăп Мишши «Ачалăх кунĕсем» повесть(1 сехет)

Александра Лазарева «Санăн 77 тус» калав(1 сехет)

Николай Ишентей «Шăнкăрч урокĕ» калав (1 сехет)

Людмила Смолина «Сăпка юрри» (1 сехет)

Чăваш литературинчи кулăшпа питлев прозин хăйне евĕрлĕхĕ (1 сехет)

Иван Мучи «Килти экзамен» калав (1 сехет)

1930-1950 çулсенчи драматургири идеологи витĕмĕн çитменлĕхĕсем (2 сехет)

Петр Осипов «Пи рĕн пурнăç хăтлăхра» драма (1 сехет)

Николай Айзман «Ка ма савать-çавна каять» комедии (1 сехет)

Литература пултарулăхĕнчи вахăтпа уйрăм çын трагедилĕхĕ (2 сехет)

Виктор Рсай «Сăхман айĕнчи ача амăшĕ» калав (1 сехет)

Миттта Ваçлейĕ «Тайăр» поэма (1 сехет)

Вăрçă синкерлĕхĕ литературăра (3 сехет)

Максим Данилов – Чалтун «Лизавета Егоровна» калав (1 сехет)

Валентина Элпи «Пулас кинсем» роман (1 сехет)

Ева Лисина «Арçын Хĕветура» калав (1 сехет)

Илемлĕ пултарулăхри новаторлăх (2 сехет)

Петĕр Хусанкай «Хушка хумсем» (1 сехет)

Леонид Агаков «Пурте дипломла!» калав (1 сехет)

Чăваш поэзийĕн хура çĕр юрăçисем (2 сехет)

Ухсай Якковĕ «Кĕлпук Мучи» поэма (1 сехет)

Алексей Воробьев сăввисем (1 сехет)

Хайлав поэтикинчи халăх тата этемлĕх этики (2 сехет)

Александр Кăлкан «Йытăпа кушак» юптару (1 сехет)

Мĕтри Кипек «Çамрăк сунарçăсем» калав(1 сехет)

Чăваш литературинчи хĕрарăм сăнарĕн идеалĕ (2 сехет)

Александр Артемьев «Алтăр çăлтăр» повесть (1 сехет)

Хветĕр Агивер «Çапса çумăр çăвать» калав (1 сехет)

Уралпа Атăл тăрăхĕнчи халăхсен 20-мĕш ĕмĕрĕн пĕрремĕш çурринчи литератури (6 сехет)

Пушкăрт литератури (1 сехет)

Коми литератури (1 сехет)

Мари литератури (1 сехет)

Мордва литератури (1 сехет)

Тутар литератури (1 сехет)

Удмурт литератури (1 сехет)

Пӗтӗмӗшле тишкерӳ (обзор) (1 сех.) Атӑл тӑрӑхӗнчи вак халӑхсен шӑпи. Малтанхи шкулсем. Ҫырулӑхӑн асаплӑ ҫул-йӗрӗ. Кивӗ ҫырулӑх вӑхӑтӗнчи паллӑ ҫынсем. Вӗсен пурнӑҫӗпе ӗҫӗ-хӗлӗ.

Ермей Рожанский. « Чӑвашсем ҫинчен» очерк. (1 сех)

Никита Бичурин. « Тӗлӗк» ода. Н.Бичуринӑн пурнӑҫӗ. Пултарулӑхӗнчи тӗп паллӑсем. Вырӑс классицизмӗн витӗмӗ. Тӗпчесемпе хайлавсен пахалӑхӗ. (2 сех.)

С.Михайлов-Янтуш. Пурнӑҫӗпе пултарулӑхӗ. « Чӑваш калавӗсепе юмахӗсем» кӗнеке историйӗ. « Анатри чӑвашпа вирьял чӑвашӗ хушшинчи калаҫу» инсценировка. Ҫыравҫӑ калавӗсем. Ҫыру ӗҫӗ пурнӑҫласси. (2 сех)

Килти вулав: « Мал ен тата ен ҫыннисем ҫинчен Бичуринпа Михайлов мӗн каланӑ?»(1 сех)

Н.И.Золотницкий вӗренекенӗсем. (М.дмитриев, М.Арзамасов, Г.Филиппов) (1 сех). М.Дмитриев, М.Арзамасов хайлавӗсене ачасен хушма вулав мелепе паллашмалла.

Г. Филиппов. « Чухӑн ҫын пурнӑҫӗ – хирти мулкач пурнӑҫӗ»(1 сех). Г.Филиппов пурнӑҫӗпе пултарулӑхӗ, унӑн хайлавӗсен пӗлтерӗшӗсем.

И.Я.Яковлев вӗренекенӗсем. «Манӑн пурнӑҫ» хайлавӗ, пӗлтерӗшӗ. Яковлев пултарулӑхне пӑхса тухни. (1 сех).

Паллашма: Яковлев тата унӑн пурнӑҫӗн тупсӑмӗ. (Л.Кураков)

И. Юркин. « Мул» (1 сех)

И.Юркин – паллӑ ҫыравҫӑ, тавра пӗлӳҫӗ, тӗпчевҫӗ. Пурнӑҫӗпе пултарулӑхӗн паллӑ енӗсем. Пултарулӑх еткерӗ, пӗлтерӗшӗ. Тӗрленчӗкӗсем, калавӗсем, повеҫӗсем. Ҫырнин хӑй евӗрлӗхӗ. Юркин тӗпчевӗсемпе хайлавӗсенчи чӑвашлӑх шухӑшӗсем.

Вуласа паллашма: « Толчокра»

Турхан Яккӑвӗ. Сӑввисен сӑнарлӑхӗ, жанр паллисем. Эпикӑллӑ лирика тӗслӗхӗсем.(1 сех)

Хӗветӗрӗ. Сӑввисен пахалӑхӗ, вырӑнӗ, пӗлтерӗшӗ.(1 сех)

Литература ăсталăхĕ:Турхан Чăваш лирикин жанр тĕсĕсем аталанса пыни, халăх сăмахлăхĕпе çырулла сăмахлăх тачă пĕрлешсе тăни.

Г.Комиссаров. « Авлану» (1 сех).

Г. Комиссаров – паллă тĕпчевçĕ, çыравçă, тавра пĕлӳçĕ, педагог. Пурнăçĕпе ĕçĕ-хĕлĕ. Поэзири пултарулăхĕ. Тĕпчевĕсемпе тавра пĕлӳ шыравĕсем. « Авлану» драма пахалăхĕ.

Килти вулав урокĕ: « 19 ĕмĕрти чăваш пурнăçĕ» (Г. Тимофеевăн « Тăхăр ял» очеркĕпе тата малтан вĕреннĕ материалпа усă курса) ятлă сочинени. (1 сех).

ХХ ĕмĕр пуçламăшĕнчи поэзи. (3 сехет)

Пĕтĕмĕшле тишкерӳ. (1 сех). Ĕмĕр пуçламăшĕнчи паллă пулăмсем, кĕрешӳ çул-йĕрĕ. Ĕмĕр пуçламăшĕнчи пурнăç таппи. 1905-07 çулсенчи пăлхавăрсем сăмахлăхра хăварнă тарăн йĕр. Тăвăл хыпарçисемпе кĕрешӳ паттăрĕсем.

Г. Кореньков пурнăçĕпе пултарулăхĕ. Вăл чăваш поэзине кӳнĕ çĕнĕлĕхсем. Халăх кĕввин пуянлăхĕ. Гражданлăх, философии, пейзаж, юрату темипе çырнă хайлавсем. (1 сех).

Н. Шупуççынни. « Чĕлĕм», « Маттурлăхăм», « Аслă çул», « Йĕкĕрлĕ курка», « çутă çăлтăр» сăввисем. Пурнăçĕпе пултарулăхĕ. Синкерлĕ шăпи. Лирика геройĕ. Сăвăçăн гражданлăхĕ. Поэзие кӳнĕ çĕнĕлĕхсем. Халăх кĕввин пуянлăхĕ. (1 сех).

Çыру ĕçĕ: « Чĕлĕмпеле эрехех çын пурнăçне пĕтерет» (1 сех)

К. Иванов пурнăçĕпе пултарулăхĕ. Хайлавĕсене çырнă вăхăт, вĕсен çăл куçĕсем. « Нарспи» поэмăри автор сăнарĕ. Хайлава тĕнче классикипе танлаштарса пăхни.(3 сех)

ХХ ĕмĕр пуçламăшĕнчи драматурги (2 сех)

Пăлхавăрсем тапхăрĕнче драматурги ăсталăхĕ анлă сарăлнин сăлтавĕсем. Драматургипе çыру ăстисен пултарулăхĕ çыханса тăни. Драматурги жанрĕсем, темисем, тĕсĕсем аталаса пыни.

К.В.Иванов. « Шуйттан чури» трагедийĕ. К. Ивановăн куçарăвĕсем. К. Ивановăн хайлавĕсенчи тĕп темăсем, проблемăсем, мотивсем. Хайлавсен илемĕ, янравлăхĕ.

1917-1930 –мĕш çулсенчи поэзипе проза. (4 сех)

Поэзипе проза аталанăвĕ. Тĕп темăсем, проблемăсем. Тĕп шухăшĕсем.

Ç.Мишши. Пурнăçĕпе пултарулăхĕ. Ç. Мишши – чăваш поэзийĕн классикĕ. Поэтăн тĕрлĕ тапхăрти пултарулăхĕ. Сеçпĕл поэзийен интернацилĕхпе нацилĕх паллисем, революции хастарлăхĕ. Лирика геройЛирика геройĕ, публицистика çивĕчлĕхĕ. Поэзие кӳнĕ çĕнĕлĕхсем, сăвăсен илемлĕх мелĕсем. Сăвăсен тишкерĕвĕ.

« Юншăх» калавĕ. « Чунăмçăм, çунатăмçăм» çырăвĕсен ярăмĕ.

Çыру ĕçĕ: « Сеçпĕл юратăвĕ: çĕкленӳ-ши, асап-ши?»

Хумма Семенӗ « Станцăра» калавӗ.

Хумма семенӗ – сăвăç, прозаик. Журналист. Пултарулăхӗн тӗп палăрăмӗ. Чӗлхепе шухăшлав ăсталăхӗ. « Станцăра» калавра çынсен кăмăл-сипет енӗсене тарăн çутатни.

Литература ăсталăхӗ: проза хайлавӗсен жанрпа стиль тӗсӗсем. Калавпа новелла поэтики.

1917-1930-мӗш çулсенчи драматурги. (2 сех)

Халăх шилӗкӗнчен ятарлă сцена патне куçса пыни драматургие çӗнӗ шая хăпартни. Класс кӗрешӗвне çутатакан драматургин тӗп енӗсем. Чăваш театрӗ тата кино ӳнерӗ.

Ф. Павлов. Унăн поэзири тата музыкăри пултарулăхӗ. « Вӗлле хурчӗ –ылтăн хурт» юрă,

« Экспромт», т.ыт.сăввисем.

« Ялта» драма- чаваш сăмахлăхӗн паха драми. Синкерлӗ пурнăçпа инкеклӗ юрату йӗрӗсене кăтартни. Драматург ăсталăхӗ. Сăнарӗсем.

Килти вулав: « Хитре» статья. « Хăрушă тӗлӗк хыççăн» аса илӳ.

Литература ăсталăхӗ. Драматурги жанрӗсем, вӗсен тӗсӗсем. Драма ретӗнчи жанрсем пӗр-пӗринчен сюжет йӗрӗпе, тымарӗпе, конфликчӗпе уйрăлса тăни.

1930-1945-мӗш çулсенчи проза. (2 сех)

Çитӗнӳ паллисем. Ăста прозаиксемпе вӗсен хайлавӗсем. Эпика речӗсемпе ушкăнӗсем, жанрӗсемпе тӗсӗсем туллин сарăлса çитни. Пысăк хапаллă хайлавсен шапи.

С.В.Ялавин « Çул çинче»

С.Ялавин – талантлă çыравçă, вӗрентӳçӗ, тӗпчевçӗ. Пурнăçӗпе пултарулăхӗн тапхăрӗсем. Унăн прозин психологи тарăнлăхӗ. Пурнăçпа вилӗм теми.

С.Элкер « Хурапа шурă».

С.Элкер – пултаруллă прозаик. Пурнăçӗпе пултарулăхӗ. Повеçри сăнарсен ушкăнӗсем, прототипсем, автобиографилӗх. Повеçри хирӗç тăру, тӗп идея. Çыру ӗçӗ.

1930-1945-мӗш çулсенчи драматурги (3сех)

Вăхат паллисем. Хайлавсен пахалăхӗ.

П.Осипов « Айтар» драма варианчӗсем.

П.Осипов пурнăçӗпе пултарулăхӗн тӗп тапхăрӗсем. « Айтар» драмăри тӗп идея, сăнарсен тытăмӗ, автор концепцийӗ.

1930-1945 çулсенчи поэзи (4сехет)

Паттăрлăх поэзийĕ. (Обзорлă лекци) Н. Шелепи, И. Тукташ, Н. Янкас, В. Бараев. И. Ивник, уйăп Мишши, Кĕçтук Кольцов сăввисем (конференци)

П. Хусанкай. «Хура пĕркенчĕк» ярăмĕ, « Тилли юррисем» хайлавĕ.

П.Хусанкай – пултаруллă поэт, куçаруçă, кĕрешӳçĕ. Çитĕнӳ тапхăрĕсем. « Тили юррисем» - философилле лирика ярăмĕ. Ярăм пахалăхĕ.

Çыру ĕçĕ: « П.Хусанкай – чăваш поэзийĕн çутă çалтăрĕ»

Курс пĕтĕмлетĕвĕ.

Нормы оценок .Сочинения, написанные в классе должны быть в 11 классе 2-2,5 страницы. Сочинения и изложения оцениваются двумя оценками, один из них за содержание, другое за грамматические, орфографические и пунктуационные ошибки. Учитывают полное раскрытие темы, отражение главной мысли и правильное использование стиля.

	Содержание	Речевые ошибки	Орфографически е ошибки	Пунктуационные ошибки	Грамматические ошибки
«5»	0-1 0-1 0-1 0-1	0-1 0-1 0-1 0-1	0 0 0 1	0 1 0 0	0 0 1 0
«4»	0-2 0-2 0-2 0-2 0-2 0-2 0	0-3 0-3 0-3 0-3 0-3 0-3 0	0 0 0 1 1 2 3	1 0-1 2-5 0 1-3 0-4 0	1 2 0-2 1-2 0-2 0-2 0
«3»	0-4 0-4 0-4 0-4 0-4 0-4 0-4 0-4 0-4 0-4	0-5 0-5 0-5 0-5 0-5 0-5 0-5 0-5 0-5 0-5	0 0 1 1 2 2 3 4 5 6	0-4-8 0-9 0-3 4-6 0-3 4-6 0-5 0-6 0-5 0-6	3-4 0-4 3-4 0-4 3-4 0-4 0-4 0-5 0-1 0-4
«2»	0-6 0-6	0-7 0-7	5 6	9 8-10	0-6 0-6

	0-6 0-6 0-6	0-7 0-7 0-7	7 8 9	7-9 0-8 7	0-6 0-6 0-6

- Техника чтения. В 11 классе учащиеся должны прочитать за минуту более 150 слов.
- За выразительное чтение стихотворения наизусть: «5»- если ученик рассказал четко, ясно и без запинок. «4» - если допускает 1-2 ошибки, «3» - нет четкости, много ошибок в произношении и если пропускает строчки из стихотворения.
- Сочинения по литературе. В 11 классе учащиеся должны писать 5-6 страницы. Сочинения проверяются в течение недели.
- - «5» ставится, если ученик хорошо знает текст, полностью раскрыл тему, самостоятельно делает выводы. В содержании может допустить 1 , в речи 1-2 ошибки.
- - «4» ставится, если ученик хорошо знает текст, Полностью раскрыл тему, но есть неточности, самостоятельно делает выводы. В содержании допущены 2-3 , в речи 3-4 ошибок.
- - «3» ставится, если ученик хорошо знает текст, но не полностью раскрыл тему, есть неточности, не умеет самостоятельно делать выводы. В содержании может допустить 3-4 , в речи 5 ошибок.
- - «2» ставится, если ученик не знает содержание произведения и не смог раскрыть тему, нет связной речи, вообще не умеет самостоятельно делать выводы. Допущено много ошибок.

Шкул ачисене усӑ курма сӗнекен литература

Абрамов В.А., Печников О.И. Сочинени мӗнле çырмалла. – Шупашкар, 1993.
Андреева Е.А. Чӑваш чӗлхи. Пӗрлехи патшалӑх экзаменӗ. – Шупашкар, 1993.
Васильева Е.Ф. Синонимсен словарӗ. – Шупашкар, 1983.
Вахрамеева З.Ф., Архипов П.А. Сочинени çырма вӗрентесси. – Шупашкар, 2002.
Виноградов Ю.М., Виноградова Г.М. Орфографи словарӗ. Тӗрӗс çырмалли правилӑсем. Вӑтам тата аслӑ шкулта вӗренекенсем валли. – Шупашкар, 2002.
Горшков А.Е. Мӗнле каласан тӗрӗс? Словарь-справочник. – Шупашкар, 1973.
Егоров В.Г. Чӑвашла-вырӑсла словарь. – Шупашкар, 1954.
Егоров В.Г. Этимологический словарь чувашского языка. – Чебоксары, 1964.
Михайлова З.П. Чӑваш чӗлхи. Тӗрӗс çырма вӗренер. – Шупашкар.
Сергеев Л.П., Тихонов А.Н. т. ыт. Чӑваш чӗлхин тӳнтер словарӗ. – Шупашкар, 1985.
Сергеев Л.П. Грамматика вӑййисем. – Шупашкар, 1982.
Сергеев Л.П. Фразеологи словарӗ. Вӑтам шкулта вӗренекенсем валли. – Шупашкар, 1995.
Сергеев Л.П. Чӑваш чӗлхи. Справочник. – Шупашкар, 1994.
Сергеев Л.П., Андреева Е.А. Чӑваш чӗлхи. Справочник. – Шупашкар, 2006.
Сергеев Л.П., Васильева Е.Ф. Омонимсен словарӗ. Вӑтам шкул валли. – Шупашкар, 1996.
Сергеев Л.П., Данилова М.Г. Чӗлхе терминӗсен ӑнлантаруллӑ словарӗ. Вӑтам шкул валли. – Шупашкар, 1996.
Скворцов М.И. Чӑвашла-вырӑсла словарь. Вӗренекенсем валли. – Шупашкар, 1989.
Чернов М.Ф. Чӑвашла-вырӑсла фразеологи словарӗ. – Шупашкар, 1982

10-мĕш класри чăваш чĕлхипе литература урокĕсен календарлă-тематикăллă планĕ

№п/п	Урок теми / Тема урока	Вĕренӳ ĕçĕн тĕсĕсем / виды работ	Сехет / час
1	**Илемлĕ литература аталанăвĕн историйĕнчен/ из истории развития литературы**	К Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.ĕнекери «Умĕн калани» статьяпа паллашасси.	1
2.	20-мĕш ĕмĕрчченхи чăваш халăх самахлăхĕ/ литература до 20 века	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	1
3	**Чăвашсен профессиллĕ илемлĕ литература йĕркеленн/развитие литературы**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	1
4	**20-мĕш ĕмĕр пуçламăшĕнчи литература** **Константин Петров** **«Тайăр»/ литература начала 20 века** **АК.Петров**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	1
5	**Ĕмĕр улшăнăвĕн литератури** **К.Иванов\ Развитие литературы** **К.Иванов**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	1

6	**Çeçпĕл Мишшин сăввисем/ Стихотворения Михаила Сеспеля**		1

7	**Чăваш драматургийĕн малтанхи утăмĕсем** **И.Максимов-Кошкинский «Сатурпа Илем» драми/ Чувашская драматургия** **И.Максимов-Кошкинский «Сатур и Илем» драма**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	1
8	**Федор Павлов «Ялта»/ Ф.Павлов «В деревне»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	1
9	**Литературăри идейăпа эстетика кĕрешĕвĕ** **Уйăп Мишши «Ачалăх кунĕсем»** /Эстетика, идея в литературе У.Михаил «Детство»	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
10	**Александра Лазарева «Санăн 77 тус»/ А.Лазарева «У тебя 77 друга»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	

11	**Николай Ишентей «Шăнкăрч урокĕ»/ Н.Ишентей «Урок скворца»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
12	**Людмила Смолина «Сăпка юрри»/ Л.Смолина «Колыбельная»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
13	**Людмила Николаева «Сылтăм тата сулахай» сăвă/ Л.Николаева «Левый, правый» стихи**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
14	**Чăваш литературинчи кулăшпа питлев прозин хăйне евĕрлĕхĕ** **Иван Мучи «Килти экзамен»/ Проза в чувашской литературе** **Дед Иван «Домашний экзамен»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
15	**1930-1950 çулсенчи драматурги** **Петр Осипов «Пирĕн пурнăç хăтлăхра» драма/ Драматургия 1930-1950 гг** **П.Осипов «Наша жизнь..»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
16	**Николай Айзман «Кама савать – çавна каять» комедии/ Н.Айзман «Кого любит- за того и выйдет»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
17	Литература пултаруллăхĕнчи вăхăтпа уйрăм çын трагедилĕхĕ Виктор Рсай «Сăхман айĕнчи ача амăшĕ»/ Трагедия в чувашской литературе В.Рсай «Мать ребенка»	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
18	Сочинени «Чыса çамрăкран упра» (В.Рсай хайлавĕ тăрăх)/ Сочинение «Береги честь с молоду»	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	

19	**Митта Ваçлейĕ «Тайăр» поэма** **/ М.Васлей поэма**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
20	**Вăрçă синкерлĕхĕ литературăра** **1940 çулсенчи литературăри вăрçă поэтики** **М.Данилов-Чалтун/ тема войны в произведениях чувашской литературы** **М.Данилов-Чалтун**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
21	**Валентина Элпи «Пулас кинсем» роман** **В.Элпи «Будущие снохи» роман**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
22	**Ева Лисина «»Арçын Хĕветура»/ Е.Лисина «Мужик Хветура»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
23	**Илемлĕ пултарулăхри новаторлăх** Петĕе Хусанкай «Хушка хумсем»/ новаторство в чувашской литературе П.Хусангай «Волны»	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
24	**Леонид Агаков «Пурте дипломлă»/ Л.Артемьев «Все с дипломами»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
25	**Чăваш поэзийĕнчи хура çĕр юрăçисем** **Я.Ухсай «Кĕлпук Мучи»/ Чувашская поэзия** **Я.Ухсай «Дед Келпук»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
	Алексей Воробьев сăввисем/ Стихи А.Воробьева	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	

26			
27	**Хайлав поэтикинчи халăх тата этемлĕх этики** **Александр Кăлкан «Йытăпа кушак»/ Поэтика.** **А.Калкан «Кошка с собакой»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
28	**Мĕтри Кипек «Çамрăк сунарçăсем»/ М.Кипек «Молодые охотники»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
29	**Чăваш литературинчи хĕрарăм сăнарĕн идеалĕ** **Александр Артемьев «Алтăр çăлтăр»/ Женщина – идеал в чувашской литературе** **А.Артемьев**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
30	**Хветĕр Агивер «Çапса çумăр çăвать»/ Х.Агивер «Идет сильный дождь»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
31	**Уралпа Атăл тăрăхĕнчи халăхсен 20-мĕш ĕмĕрĕн пĕрремĕш çурринчи литератури** **Пушкăрт литератури/ Литература 1 половины 20 века** **Мажит Гафури**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	

32	**Коми литератури** **Серафим Попов** **Мари литератури**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	

	Сергей Чавайн		
33	**Мордва Литературри** **Ни кул Эркай**	Учитель самахӗ Ыйту. Хурав. Ирӗклӗ вулав. Палартулла вулав. Пӗтӗмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
34	**Тутар литературри** **Зариф Башири** **Удмурт литературри** **Кузебай Герд**	Учитель самахӗ Ыйту. Хурав. Ирӗклӗ вулав. Палартулла вулав. Пӗтӗмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
35	Вӗреннине аса илни / Обобщение	Учитель самахӗ Ыйту. Хурав. Ирӗклӗ вулав. Палартулла вулав. Пӗтӗмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	1

11-мӗш класри чăваш чӗлхипе литература урокӗсен календарлă-тематикăллă планӗ

№п/п	Урок теми	Вӗренӳ ӗçӗн тӗсӗсем	урок
1	Чăваш литература аталанăвӗн çул-йӗрӗ.. Обзор / Развитие чувашской литературы	Учитель самахӗ Ыйту. Хурав. Ирӗклӗ вулав.	**1**
2	**1935-1950 çулсенчи литература. Митта Ваçлейӗ –чăваш поэзийӗн мухтавӗ. / Литература 1935-1950 гг. М. Васлей**	Учитель самахӗ Ыйту. Хурав. Ирӗклӗ вулав. Палартулла вулав. Пӗтӗмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
3	**Миттан 50 çулсенчеçырнă сăвви-юрри / Стихи Митты 50-х г.**	Учитель самахӗ Ыйту. Хурав. Ирӗклӗ вулав. Палартулла вулав. Пӗтӗмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
4	**ХветӗрУяр пурнăçӗпе пултарулăхӗ.**	Учитель самахӗ Ыйту. Хурав. Ирӗклӗ вулав.	1

	"Телейлĕ Палюк"Ăçта эс, тинĕс" / Жизнь и творчество Ф. Уяр «Счастливый Паша»…	Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	
5	**Хветĕр Уяр. «Таната» роман / Ф. Уяр роман «Таната»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
6	**Хветĕр Уяр. «Таната» романри типлă сăнарсем / Герои произведения Ф. Уяра «Таната»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
7	**Я.Ухсай пурнăçĕпе пултарулăхĕ . / Жизнь и творчество Я. Ухсая**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
8	**Я.Ухсай "Келпук мучи'" / «Дед Келпук»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
9	**Я.Ухсай «Шурă хурăнпа калаçни» поэма / поэма «Беседа с белой березой»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.Хак пани.	**1**
10	**Л.Агаков пурнăçĕпе пултарулăхĕ. / Жизнь и творчество Л. Агакова**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
11	**Л.Агаков «Шанчăк» роман / роман «Доверие»**	Учитель сăмахĕ. Ыйту. Хурав.Илтнине ăнланни.Вулавпа çыру хăнăхăвĕ.Кенекепе ĕслени.Пуплев ситуацийĕ.Петемлетӳ.	**1**
12	**А.Алка пурнăçĕпе пултарулăхĕ. "Шыв арманĕ» баллади / Жизнь и творчество А. Алка баллада «Водяная мельница»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
13	**Илпек Микулайĕн пурнăçĕпе пултарулăхĕ.»Хура çăкăр.» / Жизнь и творчество И. Микулая «Черный хлеб»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
14	**Илпекĕн"Хура çăкăр»"романĕ чăваш пурнăçĕн энциклопедийĕ / И. Микулай «Черный хлеб»- энциклопедия жизни чувашского народа**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.Хак пани.	**1**

15	«Хура çăкăр « романри сăнарсен чăнлăхĕ / Герои произведения «Черный хлеб»	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.Хак пани.	1
16	**Сочинени "Шерккей пурнăçĕпе трагедийĕ» / Сочинение «Жизнь и трагедия Шерккея»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
17	**Стихван Шавли пурнăçĕпе пултарулахĕ, ун лирикин уйрăмлăхĕсем . / Жизнь и творчество С. Шавли. Особенности его лирики**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
18	**1950-1965 çулсенчи литература. Ял пурнăçне тата рабочи класс утăмĕсене кăтартакан хайлавсем. / Литература 1950-1965 гг. Произведения этих лет** **А. Артемьев пурнăçĕпе пултарулахĕн паллăрах тапхăрĕсем / Жизнь и творчество А. Артемьева**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.Танлаштарни, хак пани.	**1**
19	**А.Артемьев «Салампи»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.Танлаштарни, хак пани.	**1**
20	**Георгий Ефимов, В.Урташ**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.Танлаштарни, хак пани.	**1**
21	**20 ĕмĕрĕн 80-90-мĕш çулĕсенчи чаваш литератури. Н.Терентьев пурнăçĕпе пултарулахĕн паллăрах тапхăрĕсем. / Чувашская литература 80-90 гг. 20 в. Жизнь и творчество Н. Терентьева**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
22	**1965-1990 çулсенчи литература. Ю.Скворцов пурнăçĕпе пултарулăхĕн паллăрах тапхăрĕсем . «Уках хуранĕ» / Литература 1965-1990 гг. Жизнь и творчество Ю. Скворцова и его произведения**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**

23	**Г. Айхи поэзийĕн сăнарлă хăйне евĕрлĕхĕ. / Поэзия Г. Айхи**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
24	**Алексей Воробьев пурнăçĕпе пултарулахĕн уйрăмлăхĕсем. / Жизнь и творчество А. Воробьева**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
25	**Лаврентий Таллеров Пĕчĕк çеç путене. Ваçлей Игнатьев. Пĕчĕк акăшсен ташши. / Л. Таллеров «Маленький сверчок», В. Игнатьев «Танец маленьких лебедей»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
26	**Мария Волкова,А. Емельянов. «Хура кăрăç». / «Грибы»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
27	**Николай Теветкел пултарулахĕсем.Н.Мартынов. Жизнь и творчество Н. Теветкел, Н. Мартынова. Их произведения**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
28	**Денис Гордеев. «Шăннă куççуль» / Слеза»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
29	**. Геннадий Юмарт, Василий Петров**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	1
30	**Петер Эйзин пултарулăхĕ . / Жизнь и творчество П. Эйзин Хветер Агивер. Круççей.**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
31	**Петĕр Яккусен пултарулăхĕ / Жизнь и творчество П. Якку**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
32	**. Борис Чиндыков пурнăçĕпе пултарулахĕн тĕп енĕсем .»Çатан карта çумĕнчи хура хамла çырли» / Жизнь и творчество Б. Чиндыкова. За забором земляника»**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	**1**
33	**Николай Ишентей, Геннадий Максимов**	Учитель самахĕ Ыйту. Хурав. Ирĕклĕ вулав. Палартулла вулав. Пĕтĕмлетӳ. Калаçу.Сӳтсе явни.	1

34	**Вĕреннине пĕтĕмлетни. / Обобщение**		**1**